

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravnništvo
Kopitarjeva
ulica št. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.—
poluletna . . . „ 2.—
četrtna . . . „ 1.—
Posamezna št. „ 0.10

Št. 36.

V Ljubljani, dne 4. avgusta 1911.

Leto VI.

POZOR TEKSTILNO DELAVSTVO!

Zvršilni odbor tekstilnega delavstva organiziranega v Jugoslovanski Strokovni Zvezi poziva tekstilno delavstvo, da naj pošilja vse stvari in tudi »Naši Moči« namenjene dopise naravnost sporazumno z uredništvom »Naše Moči« pod naslovom »Jugoslovanska Strokovna Zveza« v Ljubljani. V dopisu naj se napravi nadpis »Strokovni odsek tekstilnega delavstva«. Zvršilni odbor je imel ta teden sejo, v kateri je sklepal o važnih zadevah, ki se tičejo koristi slovenskega tekstilnega delavstva.

Zvršilni odbor tekstilnega delavstva.

Propad rdečkarije.

Najhujša škodljivka našega delavstva, soc. demokracija, je prekoračila višek svoje moči in nazaduje na celi črti tako hitro, da se mora vsak čuditi, kdor je zasledoval ustanovitve in dosedanji razvoj te stranke. Poslojje, navidezno zgrajeno za vse večne čase, poka v svojih temeljih, zgradba razpada. Pri zadnjih volitvah so soc. demokrati ohranili večino poslancev ne iz lastne moči, marveč ker so jim pomagale tiste stranke, s katerimi bi se soc. demokracija ne bila smela nikdar vezati. Nasproti največjim delavskim izkoriščevalcem se rdeča stranka ne upa nič več nastopiti. Edino, na kar se še zdaj opira rdeča stranka, je argentinsko meso, za uvoz argentinskega mesa delujejo v prvi vrsti največji oderuhi, tisti ameriški milijonarji v Chikagu, ki imajo že danes v krempljih vso trgovino mesa v Severni in Južni Ameriki in v Avstraliji, svoje mreže pa že tudi razpletajo po Evropi, da i tu dobe vso živinsko kupčijo v svoje roke, bodo potem drli Evropejce, da bo joj in gorje. Zato poizkušajo uničiti evropsko mesno trgovino z argentinskim mesom, zato so si udinjali avstrijsko ali pravzaprav hamburško prekomorsko paroplovno tržaško podružnico in pa — soc. demokrate. Puhlica, ljudje božji, argentinsko meso je ceneje, zato naj se uvažja, je lepa, ker v svoji hinavščini **podkupljiva** priležnica velikih bogatašev in delavskih izkoriščevalcev ne pove, da hočejo ameriški milijonarji z argentinskim mesom dobiti v svoje krempl-

lje evropski mesni trg in ti delavec, ki zaslepljen po svojih voditeljih kričiš, argentinsko meso hočemo, čez leta boš preklinjal to rdečo voditeljsko svojat, ki te izdaja, ker čez leta boš plačeval meso, argentinsko in avstralsko, tako, kakor bodo zahtevali ameriški oderuhi ljudstva celega sveta, tisti oderuhi, ki jim moraš že danes s svojimi krvavimi vinarji polniti njih bisage pri petroleju, srednji in boljši človek rabi elektriko in plin, ki sta cenejša! Delavci, ali izpregledate veliko goljufijo rdeče bande glede na argentinsko meso? Tako je in nič drugače. Rdeči komedijanti in frakarski rdeči napuhnjeni generali naj zavijajo reč, kakor hočejo. Prav imamo mi, ki nismo odvisni od milijonarjev in delavskih izkoriščevalcev, ker to odvisnost prepuščamo rdeči bandi, ne ubogim zaslepljenim delavcem, ki se nam smilijo, ampak tisti bandi, ki vodi in zasleplja ubogo delavstvo.

A soc. demokracija ne propada zgolj politično, majo se tudi temelji njene glavne trdnjave, njene rdeče strokovne organizacije, ker delavstvo izpregledava in zna, da se vodstva njih strokovnih organizacij zanimajo predvsem za to, da pobirajo članarino, prava delavska korist jim je pa zadnja skrb, ravno toliko, da se ne more reči, čisto nič se ne dela. Leta 1907 je bilo združenih v rdečih strokovnih zvezah 463 tisoč 671, leta 1908 je pa že padlo to število na 415.256 in koncem leta 1910 že na 400.565 članov. Izgubili so soc. demokrati med tekstilnim delavstvom 87 odstotkov, med rudarji 38.25 odstotkov, med mašinisti 20.2 odstotka, med kemičnimi delavci 30.7 odstotkov in pri strojarjih 31.4 odstotkov članov. Velikansko število!

Da naši braveci dobe še natančnejši pregled o izgubi, ki so jo doživele rdeče strokovne organizacije, primerjajmo še nekaj števil, ki nam bodo jasno dokazale, kako da je šla nazaj zadnja leta soc. demokracija.

Pomožnih stavbenih delavcev so imeli soc. demokrati strokovno združenih še leta 1907 8198, a leta 1910 je padlo število že na 2941 članov! Rudarjev je bilo leta 1907 v rdeči strokovni organizaciji 30.715, a leta 1910 le še 17.566, kemičnih delavcev leta 1907 20.027, a leta 1910 le še 12.971. Livarjev leta 1907 12.271, a leta 1910 le še 8224! Zidar-

jev leta 1906 38.562, a leta 1910 le še 23.023! Kovinarjev leta 1907 67.430, a leta 1910 le še 51.000 in tekstilnih delavcev leta 1907 51.632, a leta 1910 le še 38.950.

Drugače niti ni moglo priti. Ali ima soc. demokratski delavec v svoji organizaciji kaj pravic? Nobenih ne, kakor to, plačaj in molči. Glavno in odločilno besedo imajo tajniki, delavci pa čisto nobene. Nekaj časa to delavci trpe, a končno izpregledajo in puste rdečo bando. Da je to res tako, nam dokazuje grozno nazadovanje rdeče strokovne organizacije, nazadovanje, ki več pove, kakor vsako zabavljanje, in ki je najhujša obsojba rdeče stranke, ki pravi po krivici, da je delavska stranka!

Kako da se pa pripravijo nemški in češki soc. demokrati med seboj, nam pa dokazuje tale v »Slovcu« objavljen članek:

Rdeči bratje med seboj.

V štirih dunajskih okrajih Favoriten, Brigittenau, Hernals in Floridsdorf so dunajski češki soc. demokrati v začetku preteklega tedna priredili shode, na katerih so posamezni govorniki — avtonomistični socialno - demokratski državni poslanci — ostro napadali socialiste, zbrane okoli dr. Adlerja. V Hernalsu in Favoritih so skušali centralistični sodrugi motiti shodo, imeli so s seboj celo trobente in piščalke, toda bratje avtonomisti so jih v bratski ljubezni posadili na prosto. Posamezni govorniki niso tehtali v svoji kritiki centralistov besed. Tako je n. pr. imenoval moravski poslanec Tušar v Favoritih centralistične sodruge izrodek na delavskem telesu, s katerim ni dobro imeti kakih skupnosti. Poslanec Jirasek je kritikoval v Hernalsu, kakor piše glasilo čeških socialistov, z ostrimi besedami postopanje renegatov, t. j. centralistov, pri volitvah ter žel burno odobravanje. Njegova izvajanja so zborovalci spremljali s psovki proti »škodljivcem delavstva«. V Brigittenau je končal poslanec Bechyne svoj govor s sledečim pozivom: »Vi na Dunaju imete ključ notranje strankine situacije v rokah, na vas je ležeče, ako bodo naše gibanje še nadalje zastrupljevali dunajski plačani nastavljenjci . . . Prišel je važen moment in vi imate odločiti, kako stališče hočete zavzeti v dunajskem proletariatu.« Poslanec Nemeč je v Floridsdorfu opozarjal na to, da češki delavci v inozemstvu, zlasti

Janko Jankovič:

Prepozno.

Črtica.
(Konec.)

Tako je mislil doktor Koren na tisto pomlad pred dvema letoma.

Maj je bil, in šla sta v naravo, ki je bila vsa v zelenju in cvetju. Kipele so daljne gore od veselja, in iz logov je odmevalo veselje. Ptičji kori so se oglašali, samo čvrčanje in petje. In kukavica je tako prijetno kukala. Kako ne bi kukala! Saj je bila pomlad in veselje povsod; gozd zelen in cvetoč in jasno nebo nad njim, ki se je tam v daljavi dotikalo gorâ in raditega delalo tako prijeten vtis na gledalca. Iz zemlje je dihalo moč in sveži vonj se je razširjal naokrog. Krompir je cvetel, po njegovih pisanih in belkastih cvetovih so letale čebele; brenčale so in pridno nabirale strdi in praška. Zavel je veter, in streslo se je nizko klasje širokoliste koruze, zavalovalo je žitno klasje, zatrepetala je trava po travni-

kih in senošetih. Ljudje so hodili čez polje, in vsem je sijala radost na obrazu. Stopal je sivolasi starček in peljal mladega vnuka v cerkev, da tam pogleda lepe angelčke s perotnicami, da pogleda Boga, ki je ves zlat. Ponižne kočje so čepele med drevjem in kazale svoje belo lice prijaznemu solncu, ki je ogrevalo mater naravo.

Tako sta stopala v nedeljo popoldan po polju. In ustavila sta se pod košatim jagnedom na bregu reke.

»Počakajva, da pridejo za nama!«

»Meni je ljubo. Tako vroče mi je,« je nalahno šepnila Anica.

Tam zadaj med grmovjem so šli sodnijski svetnik in njegova gospa, trgovec Poljanec s hčerko Marto, gospod adjunkt Murn in že priletel kontrolor.

Reka je šumela, vodomeci in črni kosi so letali ob njenih bregovih in peli. Počasi je stopicala z nekako eleganco tam onkraj vode pisana pastirčica. Solnce je metalo poševno svoje žarke na zgrinjajoče se valove; vsa čarobnost azurnega neba se je lesketala na njih dnu. Zaganjali so se eden ob

drugega in kotalili naprej. Ob straneh so se zadevali ob korenike vrb in jagnedov in delali med zeleno, široko travo, ki se je nagibala k njim, penaste obrače in umazane mehurčke. Bogve, odkje so pridrvili danes, bogve kam priplovejo do jutri. Vedno se gibljejo in nikoli ni konca njihovemu izpreminjanju.

»Ali ni prijetno, Anica — pardon — gospodična!«

Povesila je oči, ker jo je nazval s krstnim imenom.

»Srce hrepeni po sreči in sreča je v ljubezni, Anica. Jaz Vas ljubim.«

Pritisnil jo je na prsi in strastno poljubil na čelo.

»Ali me ljubiš tudi ti, Anica?«

»Ljubim, Ivan.«

Zapel je kos onkraj potoka.

»Pojdiva in govoriva o najini ljubezni, Anica. Ne maram, da bi naju kdo motil.«

In šla sta in sta govorila mnogo o ljubezni. Srečna sta bila oba.

Doktor Ivan Koren je izvedel mesec potem, da Anica ne bo imela nič dote. To ga

v Nemčiji, niso priljubljeni. »Tamkaj nas ne ljubijo, boje se nas, zavidajo nam našo moč; mi stojimo z našimi revolucionarnimi tradicijami in našim revolucionarnim duhom v prvi vrsti.« — Tako so si morali pustiti sodrugi Alder, Reumann, Volkert, Ellenbogen in Seitz povedati v njihovih lastnih okrajih cel kup resnic. Kaj pravi ljubljanska »Zarja« k temu? Ta molči in siplje delavcem nadalje peska v oči.

Tobačno delavstvo.

Pross. Kdor zahteva, da morajo tisti, ki jim ukazuje, do pičice natančno izpolnjevati predpise, kdor se vedno sklicuje na paragrafe, jih mora tudi sam v prvi vrsti upoštevati. Mi poznamo že veliko tvorničnih ravnateljev, trgovska podjetja zahtevajo danes poleg strokovno-trgovskega znanja od svojih tvorničskih ravnateljev tudi, da znajo občevati z delavstvom. Najhujši delavski izkoriščevalci in krvosesi sicer gledajo po strani delavske strokovne organizacije, a dasi so jim trn v peti, le izkušajo biti prijazni z organizacijami. Nekdanji ravnatelj Möllner, star mož, rojen Nemeč, ni bil prijatelj strokovne organizacije, bil je ravnatelj ob časih, ko se je porajala v ljubljanski tobačni tvornici šele organizacija, bil je siten, bal se jo je, a dasi Nemeč ni nasprotoval organizaciji in dasi se je jezil čez organizacijo, je rad sprejemal činitelje delavskih strokovnih organizacij. Ne rečemo, da je bil Möllner v vsakem oziru vzoren ravnatelj, a to izpričevalo mu damo, da je poizkušal živeti v dobrem razmerju z organizacijo, ki je bila takrat radikalnejša, ker je po naravnih zakonih ševse brstelo in kipel. Mi smo odločni Slovenci in nič manj odločnejši Slovani, kakor so Čehi, povestnica zadnjih državnozborskih bojev nas uči, da so naši poslanci glede na radikalen nastop naših državnih poslancev še prekašali tiste češke radikalce, ki so se kar čudili radikalnosti naših poslancev. Ko je prevzel Čeh Pross vodstvo ljubljanske tobačne tvornice, smo si mislili, Slovan je, nepopisan list tudi ne, ker je bil kot nižji uradnik v ljubljanski tobačni tvornici med delavstvom svoj čas priljubljen in se delavke čezenj niso pritoževale. Ob tistih časih, ko so se še teple delavke, ko so delavke šnopsarsko psovali in so se godile še hujše stvari v tvornici s stanovsko nezdruženim delavstvom, v tistih časih, ko se je ropotalo proti adjunktju Čehu Strnadu v tvornici, ker jih je do krvi trapil, ko so delavke malo zaslužile in stradale, pa jokale glasno vsled udarcev zadanih po nadzornem osebju in uradnikih, tiho pa plakale in molčale radi hudih stvari, ki so se dogajale na prokleti tvorničski diri, o katerih se je le šepetalo s strahom in s studom, ob tistih časih je veljal Pross, in sicer upravičeno, za uradnika, ki je spadal med najboljše, bil je pravičen in ljubeznjiv. Navadno se najhujši uradniki, ko prestopajo v višje činovne razrede, poboljšajo, a ko je prevzel Pross vodstvo ljubljanske tobačne tvornice, je napel tako struno, da smo bili mi prisiljeni ga napačiti. Dolgo smo se krotili, češ, Čeh je, Slovan je, nova metla se hoče izkazati, vnesel se bo, a ker se ni, smo ga pričeli prijematih rahlo, potem ostreje. So ljudje, ki se po sreči prevzamejo, in žal nam je, da se je Slovan Čeh, nekaj eden najboljših uradni-

kov, prevzel. Te dni se je zgodil v tobačni tvornici mučen prizor, nočemo reči, da je bil škandal. Ravnatelj Pross je na dvorišču kričal nad vrtnarjem Z., da je bilo joj. Vpil in kričal je nemško in slovensko nad njim, ga psoval, da bi ga pes ne povohal, in ubogi revež, ki ni pristaš naše stranke, je socialni demokrat, je molčal in poslušal. Za kaj se je šlo, ne vemo in ne znamo, nismo niti hoteli poizvedavati, ampak to znamo, da so se pričeli zbirati ljudje na cesti, ki so se zgražali, da prvi uradnik ljubljanske tobačne tvornice, Čeh, Slovan, tako malo spoštuje slovenskega delavstva, da kriči nad njim, kakor ne kriči niti nad najnerodnejšim rekrutom neoljkani častnik. Najstrožje obsojamo in ogorčeno protestiramo proti javnemu zmerjanju Prossovemu. Izobražen, olikan žal ne moremo zapisati, Slovan, rojak visoko izobraženega češkega naroda ti psuje slovenskega delavca na dvorišču, da se zgledujejo ljudje na cesti. Ali je to prav? Ali je to lepo? Ali je to izobraženo? Nikdar se še ni v najhujših časih kak nemški uradnik tako izpozabil, kot se je v tem slučaju izpozabil Čeh, Slovan Pross. Izpostavil je delavca javnemu zaničevanju. Kaj bo storil upravičeno kruto užaljeni delavec in rdeča organizacija, je njegova stvar in stvar njegove organizacije. Naša dolžnost kot delavski list je, da ta nastop Slovana, Čeha, beležimo po zasluženju. Kaj bo storil Pross, ali bo dal zadoščenje globoko užaljenemu delavcu, ki ga je izpostavil javnemu zasmehu, delavcu Slovincu, ne znamo. To pa znamo, da Pross ni bil upravičen tako postopati, kakor je nastopil nasproti delavcu Z. § 14. delovnega reda slove: »Das Aufsichtspersonal (Werkführer, Arbeiteraufseher, Übernehmerinnen der Zigaretten- und Zigarettenfabrikation) hat die Arbeiter anständig zu behandeln. Beleidigende Ausdrücke dürfen nicht gebraucht werden.« Kar velja za nadzorno osebje, velja še v višji meri za prvega uradnika tvornice. Ne vemo, zakaj da je Pross tako rjul, nočemo tudi poizvedavati, ampak pravice Pross ni imel, da rjove nad delavcem, če tudi kaj pregreši, niti v dvorani, niti pri delu, če cigare pregleduje. § 32. delovnega reda določa: »Die Rüge, das ist eine eindringliche Zurechtweisung, ist in der Vorstandskanzlei durch den ersten Fabriksvorsteher in Gegenwart des Abteilungsbeamten zu erteilen.« Ne samo Vi, gospod Pross, poznate paragrafe, poznamo jih tudi mi in nekatere še bolj, kot Vi, gospod Pross. V svoji predstojniški pisarni imate pravico, da v navzočnosti oddelkovodje resno posvarite delavca, če kaj malega pregreši. Nimate pa pravice, da kričite nad ubogim delavcem na dvorišču. Niti v oddelku, niti na dvorišču nima nobeden med višjimi po besedilu delovnega reda pravice, da kriči nad delavcem ali delavko, resno posvariti in le resno posvariti sme delavca, delavko, če se kaj pregreši, ravnatelj zgolj v svoji predstojniški pisarni, in niti sam ne, navzoč mora biti tudi delavčev oddelkovodja. Gospod Pross, ali znate, da ste zagrešili v tem slučaju? Paragrafov delovnega reda, teh tako jasnih, poljudno pisanih določil niste upoštevali. Ali boste uvedli proti sebi v smislu predpisov za uradnike, ki veljajo za praktikanta ravno tako, kot za kakega sekčnega načelnika in ki veljajo tudi za tvorničske ravnatelje, tisto reč, ki se ji pravi disciplinarno postopanje? Vemo, da

je bolelo. Kaj naj počne z nevesto, ki nima prav nič dote. In egoizem, pohlep po denarju mu je omajal ljubezen. Iskal je drugje žene, ker mu je bil že zadnji čas, da se poroči. In dobil je bogato in lepo Marto. Od takrat je pa bil nesrečen. Marta ni imela tistih lastnosti, ki jih potrebuje dobra zakonska žena. Navajena je bila od doma vsega dobrega. Zato je zahtevala tudi od Korena, da ji ustreže v vsem. Zraven je bila ljubosumna na Anico in mislila, da še zdaj občuje z možem, ki ji ga prej ni privoščila.

In Anica se je poročila pol leta nato s priletnim trgovcem, ki je bil malce grbast. Stari kontrolor jo je hotel videti preskrbljeno, predno zatrisne oči; zato jo je dal svojemu prijatelju.

Ti spomini so mu hodili v dušo, ko je ležal na zofi in zrl v svetilko na mizi. Globok kes se mu je porajal v srcu, toda bilo je prepozno.

Spomnil se je v tistem trenutku Mau-passantovega »Poznega kes«, spomnil se je starca, ki je preživel vse svoje življenje brez

smotra in plakal nad izgubljeno srečo. Tak stavec je on, brez vesla in čolna.

Zadnji glasovi plakajočih zvonov so doneli in trkali na šipe. Kot bi mu nosili in ponujali mir, se mu je zdelo, kot bi angel miru v podobi Anice plaval okrog njega in ga vabil, klical: »Delaj, trpi, ljubi!« In sklenil je, da se bo ravnal po tem vabilu. V sosednji sobi so trepetali burni zvoki klavirja. Trgali so mu srce. A donelo mu je v srcu: »Trpi!«

Mesec je plaval visoko po lazurju in metal medle žarke v sobo. Veter je pihljal okrog voglov in stresal rjavo listje raz drevje. Toda polagoma se je umiril. In zavladala je tiha jesenska noč.

Doktor Koren je stopil k oknu in gledal v to noč. In vplivala je blagodejno na njegovo srce. Iz nje je črpal hladila in tolažbe. Mir je zavladal v duši. V vsej skrivnostni naravi je pa bral veliko besedo: Ljubezen.

V daljavi je šumela reka, valčki so bili ob breg. Bogve kje so bili že danes in kam dojdejo jutri. Saj se vedno gibljejo in izpreminjajo kot človeško srce.

tako cenite paragrafe, da če bi imeli vašo osebno polo v rokah, bi si kar sami, ker bi sebe zasačili in flagranti, zapisali »eine strenge Rüge«. Nismo hoteli žaliti nikogar, stvar je prerresna, da bi se pri tako častni delavski zadevi še šalili, a zdaj ne pišemo več, gospod Pross, poboljšajte se, ker Vaša mera je prekipela!

Stare penzionistovke, ki jih je pognal dr. Pregeš po svoji slavni površni viziti zopet v tvornico, med njimi tudi take, ki so morale zapustiti zato svoje rodbine v Trstu in po drugih krajih, so se 1. avgusta povrnilo v tvornico pod »češko-slovansko«, slovensko delavstvo sovražujočo in mrzečo komando. Koliko je teklo skritih solza mater in otrok in koliko kletev je padlo na dr. Preglovo dušo, ne znamo. »Jugoslovanska Strokovna Zveza« je takoj protestirala pri glavnem ravnateljstvu, ker se silijo delavke nazaj na delo, naši poslanci so vložili v državnem zboru na vlado interpelacijo. Poslanec Gostinčar se je v sredo zvečer radi tega nečuvnega škandala in umazarije odpeljal na Dunaj, da protestira pri glavnem ravnateljstvu. Načelnikstvu J. S. Z. gre za to, da se vsa zadeva še natančneje preišče, kakor se jo je. Zato naj se tiste delavke, ki so bile pozvane zopet na delo nazaj, zglase v ponedeljek zvečer po 6. uri v pisarni »Jugoslovanske Strokovne Zveze«, Dunajska cesta št. 32, I. nadstropje. Pozivajo se tudi vsi tobačni delavci in delavke, ki imajo kako pritožbo, da se lahko zglase vsak večer od 6. do 7. ure v pisarni »Jugoslovanske Strokovne Zveze«.

Med brati in sestrami.

Šentpetersko prosvetno društvo vabi na vrtno veselico, ki jo priredi v nedeljo, dne 6. avgusta 1911, v vseh prostorih gostilne g. Flegarja na Zaloški cesti. Spored: 1. Godba bratskega odseka Orel iz D. M. v Polju. 2. Petje, poje društveni mešan zbor in pevski zbor Šentpeterskega Orla. 3. Kupleti: a) Dva rekruta, predstavljata gg. Dore Mašič in Rudolf Vrančič; b) Feldwebelkanton, komičen prizor, predstavljajo člani šentpeterskega Orla; c) Dolgi Longin in mali Benjamin, predstavljata gg. Iv. Peterlin in Fr. Zajk. 4. Srečolov. 5. Paviljoni: slaščičarna, kavarna, cvetličarna, kramarija, koriandoli, konfeti. Vstopnina za osebo 40 vin. Začetek ob 5. uri popoldne. Za slučaj skrajno neugodnega vremena se preloži veselica na nedeljo, dne 13. avgusta t. l. Ker je čisti dobiček namenjen za zgradbo Društvenega doma, pričakuje odbor obilo udeležbo.

Ljubljanska predilnica. V tukajšnji predilnici se je že pričelo z delom, da se naredi na električni obrat; v tem tednu se je že odstranil en parni kotel. Delavstvo v omenjeni tovarni že več let želi imeti zdravo in čisto pitno vodo. Dostikrat se pripeti, da je voda mastna od olja, ki se mažejo stroji, in tako pride olje v vodnjak. Včasih bi bila že kar za kumare dobra, ko bi bila še kislja. Tudi to upamo, da nam bo ravnateljstvo enkrat privoščilo, da dobimo za gasti žejo vodo z mestnega vodovoda.

Iz senožeške pivovarne. Že 20 let tlači, izžema in zaslužuje pivovarnar Jud ubogo delavstvo v svoji, oziroma tuji pivovarni. A še danes ni spoznalo delavstvo rešitve iz tega neznoznega stanja. Vi niste hlapci, sužnji, temveč možje in mladeniči, ljudje, s katerimi se mora delati tudi po človeško, ne pa po judovsko. Kaj zahtevate: povišanja plač, manj dela in več usmiljenja. Če bo to, potem boste gotovo tudi pridni in vestni, kot je bil pred kratkim iz službe odpuščen delavec. Mnogo hudih krivic so storili tekom 20 let delavcem-mučenikom judovski krvosesi. Voditelj pivovarne ima lepo ime, a ne dobrega srca. Stoji pa mož popolnoma pod vplivom dveh drugih mož — nasprotnikov delavcev. Na zdar! Delavci trpin, skušajte, da se malu dvignete in z veseljem vzkliknete: V slogi je moč!

Iz Tržiča. Lepa je Gorenjska, a tako živahno, kakor je v Tržiču, je težko najti. Če prideš v soboto popoldan v Tržič, tu najdeš vrvenja, da človek, ki ni vajen, kar strmi. Na trgu najdeš cele tolpe judi, ki hodijo z nahrbtniki in dolgimi palicami ter se odpravljajo na različne gore in planine. Eni hitijo proti Ljubelju na Begunjsčico, Bistrsko planino in Kofce. Drugi proti Lomu, Javornik in Konšino itd. Vse hiti kviško, želeč se navžiti svežega zraka, napiti se dobrega planinskega mleka in najesti sira. Zares, krasno je življenje posebno v sobo-

tah zvečer in ob nedeljah, vse vriska in prepeva lepe planinske pesmi, tudi plesa ne manjka. Sosebno na Kofcah poje celo noč harmonika svojo ubrano pesem, kuretna, kuretna. Poleg vseh teh zanimivih prizorov se nam nudi tudi krasen pogled na kakšno izgubljeno ovco. Kakor n. pr. Žlbačev Jožko si je v nedeljo zjutraj nabral polne žepe »Zarje«, z drugimi besedami »Teme«, in jo prinesel po osmi maši na trg, da bi jo razprodal med svojimi kozliči. Pa kaj vraga da jo nobeden ne mara, in nekaj časa gleda žalostno okrog sebe in vzdihne znani židovski vzdih: »Naš kšeft ne gre več« in jo počasi pobriše proti Pelarju. Pretečeno nedeljo je bil tudi oddelek naših cerkvenih pevcev pri Sv. Ani. Radovedni smo, kaj poročajo rdeči bratci proti temu, ker jih nismo nič prosili za dovoljenje.

Iz litijske predilnice. Nečuvveno postopanje in šikaniranje od strani mojstrov je postalo zadnji čas v naši tovarni silno. Poznajo naše mojstre, a da so toliko zlobni, kakor se kažejo zadni čas, to je pa skrajna podivjanost. Neki tak hudobnež (ako se ne poboljša, prihodnjič z imenom), ne ve sam kako bi mogel delavstvu več škodovati. Kakor je že to pri nas v navadi, da se delavstvo predno zapusti tovarno nekoliko umije, gre ta zlobnež in nam vedno pred 12. in 6. uro zapre vodo. Delavstvo, ki gara cel dan v neznosni vročini in velikem prahu, nima niti to dopuščeno, da si more osnažiti roke, kadar gre použiti tisto borno hrano. Mi pa prav energično vprašamo v to poklicane oblasti, ali jim prav nič ni znano to početje v naši tovarni? Ali je to po zakonu varstva proti kužnim boleznim? Zato upamo, da nadzorstvena in zdravniške oblasti natančno stvar preiščejo in krivce primerno podučijo.

Iz predilnice Ajdovščina smo prejeli: Bilo je 31. julija, ko pride delavstvo ob navadni uri v tovarno, mojstri ukažejo stroje ustaviti in delavce iz osmih predilnih strojev pošljejo delat v strugo vode (Hublja). Kaj to pomeni še danes ne vemo. Ali se hoče s tem delavstvo šikanirati, ali je tovarna prenapolnjena z izdelki tekstilne stroke? Ravnateljstvo je tudi odredilo drugi delavni čas in to pa zaradi grozne vročine. In sicer se je izpremenilo v toliko, da ima delavstvo opoldne prosto dve uri in zato se bo delalo zvečer do sedme ure.

Sava. Voditelji naših soc. demokratov že prekašajo dunajske v tem, da grede s kapitalisti zoper delavstvo. To je pokazal zopet zadnji njihov shod pri Jelenu. Imeli so pripravljen raznovrsten program, a govorilo se je največ o zidanju stanovanj z denarjem bratovske skladnice. Ponovno smo že naglašali, da bi tovarna sama morala zidati stanovanja, potrebno bi bilo tudi stavbinsko društvo, s pomočjo katerega bi prišel delavec do lastnega stanovanja. A voditelji naših soc. demokratov tiše svojo naprej, četudi jih pri tem zapuščajo lastni pristaši, kateri še znajo samostojno misliti. Ze pri volitvi predsedstva jim je trda šla. Ko je pa začel sodrug Zugwitz s svojim programom, ugovarjala je večina zborovalcev. Trdil je, da morajo biti jeseniški soc. demokratje zaradi tega mednarodni, ker je med njimi par delavcev Poljakov in Nemcev. Zato pa naj bi se zidala stanovanja za to mednarodnost. Zidala bi pa ne tovarna s svojim kapitalom, ampak, delavci z denarjem bratovske skladnice. Da bi pri tem kak domač obrtnik kaj zaslužil, ni treba misliti. Pomagati mu je moral tovarniški uradnik Pongratz, katerega je očitvidno jako veselilo, da so ga soc. demokrati na shod povabili. Zato je tudi gonil nasprotnike ven. A ko bi se bilo to zgodilo, bi bila dvorana ostala skoro prazna. Ker niso upali dati predlog na glasovanje, je sodrug Ogris zahteval: »Hišni posestniki vun, potem bomo glasovali«. Nek suh socij pa še pristavi: »Ven jih zmečimo«. Pričujoči posestniki, med temi je bilo več soc. demokratov, na ta ravno tako neogorčeni. »Kdo more nam braniti glasovati, saj smo tudi člani bratovske skladnice, pa še dalj časa kot ti, Ogris.« Sledilo je dolgotrajno ugovarjanje. Naših se ni nobeden oglašil k besedi, pač pa nekaj zmernejših, ki so bili vsi zoper zidanje z denarjem bratovske skladnice. Pač pa se je poudarjalo, naj se zviša pokojnina, katero naj dobi onemogel delavec ne šele tri dni pred smrtjo, ampak vsaj tri leta. S tem se vidi, kake močje so socialni demokratje v načelstvu bratovske skladnice. Ko so videli njih voditelji, da so s svojim predlogom silno blamirani, je začel Zugwitz prositi, naj bi

volili pri občinskih volitvah same socialne demokrate. Zopet jih je slišal. Da boste nas še iz občinskega urada vun metali. Vsak je na tem shodu spoznal, da socialni demokratje ne bodo nikdar nič pametnega storili, ker so zoper lastne pristaše, ako je kdo obrtnik ali posestnik, ko se gre za kak kšeft njih voditeljev.

Strokovno društvo na Savi priredi dne 6. avgusta veliko veselico s tombolo in srečolovom na konsumnem dvorišču. Začetek ob pol 4. uri popoldne. Pri veselici svira slavna tovarniška godba. Ker je čisti dobiček namenjen v podporo bolnikom, se prosi slavno občinstvo za mnogobrojen obisk. Odbor prosi vse člane društva, naj delujejo na to, da preskrbe dosti in lepih dobitkov, ker se namerava prirediti tombolo, da bo vsem obiskovalcem iste kar najbolje ustrezno.

S shoda slovenskih krščansko-socialnih železničarjev.

(Dalje.)

Resolucija čuvajev proga Dolenjske železnice.

1. To kar smo že imeli, namreč to, da so imeli vsi čuvaji, kateri imajo 18 ur in več službe na dan, vsaki drugi dan zjutraj po štiri ure prosto in to so opravljali zato izprašani delavci. Tako, da je imel čuvaj eno noč počitka 5 do 6 ur in drugo noč od 9 do 10 ur itd, tako je že šlo. Pred kakimi štirimi meseci pa so to dobroto odvezli. Le dva čuvaja pri Rudolfovem imata še to, ker tukaj zjutraj preje in zvečer kasneje prihajajo vlaki, tako da jima pride čez 19 ur službe na dan. To je krivično, ker isti čuvaji, odkar so izgubili namestnike, niso nobeno nedeljo prosti toliko, da bi mogli iti k maši. Ko bi imeli vsaj eno nedeljo v mesecu proste štiri ure, da bi mogli iti k maši.

2. Čuvaji prosimo, da bi naši gg. poslanci delali na to, da bi čuvajem ne bilo treba po progi trave pleti. Saj to delo ne spada k službi čuvaja, če že mora biti proga osnažena, naj delajo to ženske, saj je to žensko delo. Vsako leto nam jo odmerijo kakih 1700 metrov za poplet. Kje je mogoče čuvaju 10 do 12 km proge prehoditi na dan spodnjo in gornjo gradnjo natančno pregledati, male dele, kakor evice pritrditi, vijake priviti. Potem vsaki teden vse ovinke natančno zmeriti in teh ni premalo ker je cela proga v samih ovinkih. Torej če pregledamo vse to in da je treba še posebno na vlake paziti, ni mogoče toliko progé oplet. Če je že moramo pleti, naj bi nam jo odmerili saj toliko, da bi bilo mogoče narediti in sicer ne več kot 500 m.

Prosimo tudi za izboljšanje delavskih plač, kajti pri sedanji splošni draginji ni mogoče izhajati z bornimi 2 K 20 v na dan, kakor jo dobi od začetka, potem pa še ne ve, keđaj bo zagotovo za 10 ali 20 v povišana. Začetna plača naj se poviša na 2 K 50 v, potem pa vsaj vsake tri leta za 20 v višje. Vsk si lahko misli, kako more oče z obilno družino, ki zasluži na progji 2 K 20 v na dan shajati. Pa ko bi mogel narediti vsaj vse šihte, pa kaj ko ima vsaki mesec gotovo štiri nedelje in potem pa še večkrat dež šihto vzame. Tako dobi delavec mesečno 50 K, pa naj jih ima za živež ali obleko, kurjavo, za vse je gotovo premalo. Zato naj bi dali vsem stalnim delavcem prosto vožnjo za nakup živil, da bi lažje izhajali.

Novo mesto — Dolenjsko.

1. Vsim prožnim delavcem deževne plašče, kar bi železnico manj stalo kakor šotori in bi delavcem več koristili, ker se mora dostikrat delati, ko najhujše dež lije, torej kaj nam pomaga šotor ko moramo mi delati.

2. Rokodelci, posebno zidarji in tesarji prosimo, ker se nam godi velika krivica po vli Dolenjski železnici zaradi plače, ker vsakdo izmed nas se je moral učiti, tu pa ni nič razločka med delavcem in nami. V provizijski sklad moramo plačati, takoj po vsprejetju 3 K 60 v, plačo kot zidar, če pa delam na progji imam 2 K 20 v, delam pa že pri železnici 6 let.

Dolenjske proge.

1. Uprava dolenjskih železnic se naproša, da skrbi za svoje uslužbence za vse enako, da kakor imajo vsi definitivno nastavljeni uslužbenci uradniki, poduradniki in služabniki tudi pozimi stalno delo in plačo, tako naj imajo tudi delavci z dnevno plačo, osobito prožni delavci, tudi pozimi

reden zaslužek, kajti ravno delavci z dnevno plačo so najslabše plačani ter si pri današnji draginji poleti ne morejo toliko prislužiti ter od zaslužka prihraniti, da bi pozimi zamogli sebe in svojo družino pošteno preživiti. Pretečeno zimo 1910/1911 izgubili so prožni delavci na dolenjskih progah nad tisoč dnevnih (šihtov) delavnih dni ter je vsled tega marsikdo bil primoran pomanjkanje trpeti s svojo družino. Da bi se kaj enakega več ne pripetilo, zato naj se o pravem času poskrbi za primerno zimsko delo.

2. Postajni delavci dolenjskih železnic si dovolimo slavnemu c. kr. ravnateljstvu v Trstu sledeče prošnje predložiti:

Da nas blagovoli slavno c. kr. ravnateljstvo državnih železnic stalno (definitivno) nastaviti; kajti znano je, da je vse naše službeno opravilo isto kakor ga izvršuje definitivno nastavljenno osebje, premikači, ogibalni čuvaji, postajni in pisarniški sluge itd. po drugih državnih progah.

Dokler bi se pa ne moglo naše definitivno nastavljenje izvršiti, pa prosimo za uređitev naše dnevne plače enako prožnim delavcem, namreč da se blagovoli nam plačati vse čezurno delo.

Naše službeno opravilo traja sicer različno, kakor že po različnih postajah prvi vlaki že zjutraj prihajajo, oziroma zvečer odhajajo, od 15 do 17 ur službe na dan, pozimi tudi še dalje časa, kajti računa se, da morajo biti pred prihodom prvega vlaka povsod prižgane svetilnice (luči), zakurjene peči, osnaženi službeni prostori itd., in po odhodu zadnjega vlaka pogašene luči tudi na daljnih postajnih signalih. Toda za naše 15- do 17urno službeno opravilo se nam plača le toliko, kakor prožnim delavcem za deseturno delo, in ako so ti zadržani dalje v službi dobijo plačano za čez deseturno delo.

Gotovo bode zadostj jasno slavnemu c. kr. ravnateljstvu državnih železnic, da je naša prošnja in zahteva opravičena, kajti pri sedanji plači in tako veliki draginji nam nikakor ni mogoče delati po 15- do 17urno službo na dan za 2 K 20 vin. do 2 K 60 vin., ker s to borno plačo ne moremo preživljati sebe in svoje družine.

3. Zavedajoč se, da smo postajni delavci ne le kot uslužbenci c. kr. državne železnice in avstrijski državljani, marveč tudi kot kristjani, opravičeno prosimo, da bi se nas vsako drugo nedeljo službe oprostilo toliko časa, da bomo mogli našim verskim dolžnostim zadostiti.

4. Vsem delavcem, kakor tudi njih ženam in družinam naj se dovolijo takoj pri vstopu v stalno službo mesto sedaj izdanih fotografičnih kart (Identitätskarte) vožne legitimacije, s katerimi bode pri postajni blagajni mogoče kupiti režijski ali polovični vozni listek, ter ne, kakor je sedaj stara birokratična navada, priti šele potom različnih prošenj in nakaznic v posest za dovoljenje takih voznih listov. S tem bi se prihranilo mnogo dela pisarniškim uradnikom, prihranile, oziroma odpadle bi nepotrebne tiskovine, a vsem uslužbencem bi bilo znatno pomagano; torej vsestranska korist.

V tem smislu naj se izdajo tudi osebami, katere imajo pravico do proste vožnje, primerne legitimacije.

Vsem aktivnim uslužbencem, kakor tudi vsem delavcem, kateri so čez eno leto v železniški službi, ki stanujejo na deželi ter so primorani kupovati svoje, za življenje potrebne potrebščine v mestih, naj se podeli prostovozne knjižice (Lebensmittel-freischeinhefte).

Z ozirom na razmere na dolenjskih železnicah upamo, da bode slavno c. kr. ravnateljstvo državnih železnic blagovoli naše gotovo opravičene prošnje in zahteve upoštevati.

A. ŽIBERT
 -- LJUBLJANA --
 PREŠERNOVA ULICA
 PRIPOROČA SVOJO VELIKO
ZALOGO ČEVLJEV
 DOMAČEGA IZDELKA.

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Denarni promet l. 1909 čez 83 milijonov K.
Stanje vlog čez 21 milijonov K.
Lastna glavica
K 503.575-98.

Ljudska posojilnica

reglstr. zadruga z neomejeno zavezo
Miklošičeva cesta 8
prilicje v lastni hiši nasproti
hotela „Union“ za franc. cerkvijo

prejema **hranilne vloge** vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure pop. ter jih obrestuje **4½%** brez kakega odbitka, po tako da prejme vložnik od vsakih **100 kron čistih 4-50 na leto.**

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolago.

Dr. Ivan Šusteršič, predsednik; **Josip Šiška**, stolni kanonik, podpred.; **Odborniki:** **Anfon Belec**, posest., podj. in trg. v Št. Vidu n. Lj.; **Fran Povše**, vodja, graščak, drž. in dež. posl.; **Anfon Kobi**, posest. in trg., Breg pri Borovni.; **Karol Kauschegg**, veleposest. v Ljubljani; **Matija Kolar**, stolni dekan v Ljubljani; **Ivan Kreger**, svetnik trg. in obrt. zborn. in hišni posest. v Ljubljani; **Fran Leskovic**, hišni posestnik in blag. „Ljudske posojil.“; **Ivan Pollak ml.**, tov.; **Karol Pollak**, tovarnar in posestnik v Ljubljani; **Gregor Šlibar**, župnik na Rudniku.

Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in zanesljivo potovati naj se obrnejo na **Simona Simetka** v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
Kakovostna Pojasnila daje se brezplačno.

Spominjajte se pri vseh prireditvah, pri vseh vseh veselih in žalostnih dogodkih „Slovenske Straže“!

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven spadajočih potrebščin.

F. MERSOL
LJUBLJANA, Mestni trg št. 13.

Trgovina z modnim in drobnim blagom.
Velika izber vezenin, čipk, rokavic, nogavic, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih robcev, ovratnikov, zavratnic, volne, bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov in vsakovrstnih drugih risb.

Gričar & Mejač Ljubljana

Prešernova ulica št. 9
priporočata svojo največjo zalogo izgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke.

==== **Novosti** ====
v konfekciji za dame.

Ceniki s koledarjem za-
stoj in poštne prosti.

POZOR!

Kdor želi imeti dobro uro,
naj zahteva z znamko

„**UNION**“

ker te ure so najbolj trpežne in natančne, dobe se pri

Fr. Čudnu

urarju in trgovcu v Ljubljani delničar in zaslopnik švicarskih tovarn „Union“ v Bielu in Genovi.

700 Uhani, prstani, briljanti. 1
Svetovnoznanu najfinejše blago po najnižjih cenah.

Agitirajte za naše glasilo „Naša Moč“!

Pozor slov. delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK

(pri Češniku)
LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica
v kateri dobite vedno v veliki izberi naj-novejše blago za ženske in moška oblačila

Postrežba poštna in zanesljiva.
Cene najnižje.

A. Lukič

Slovenska
konfekcijska trgovina za:
gospode, dame, dečke, deklice

Ljubljana
Pred škofijo 19.

Lekarna „PRI KRONI“ M. Ph. BOHINCA
v Ljubljani, na vogalu Bleiweisove in Rimske ceste
priporočata sledeča zdravila:

Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 vin., 6 steklenic 1 krono.
Kapljice za želodec, izvrstno, krepilno in slast do jedi pospešujoče sredstvo, steklenica 40 vin., 6 steklenic 2 kroni.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 40 vin., 6 steklenic 2 kroni 50 vin.
Kapljice proti zobobolu, steklenica 20 vin.
„Stadin“ za otroke.
Obliz za kurja ocesa, bradavice in trdo kožo, mala škatljica 50 vin., večja 1 K 20 vin.
Odvajalne kroglice, škatljica 30 vin.
Pospalni prašek, proti ognjivanju otrok in proti potenju
nog, škatljica 50 vin., 6 škatljic 2 kroni 50 vin.
Protinski cvet, proti trganju po udih, steklenica 1 krono.
Ribje olje, steklenica 1 krono.
Salicilni kolodij za odstranitev kurjih oces, bradavic in trde kože, steklenica 70 vin.
Tinktura za želodec, odvajalno, krepilno in slast pospešujoče sredstvo, steklenica 20 vin., 6 steklenic 1 krono.
Tinktura za lase, steklenica 1 K.
Trpotčev sok, izvrstno priporoček proti kašlju stekl. 1 K.
Železnato vino, steklenica 2 kr. 60 vin., in 4 kr. 80 vin.
Železate kroglice, proti bledici (Bleichsucht) mala škatljica 70 vin., velika 1 krono 60 vin.

Dežnike in solnčnike
domačega izdelka

najboljše kakovosti, priporočata po najnižji ceni slavnemu občinstvu

JOSIP VIDMAR, tovarna dežnikov, Ljubljana

Pred škofijo št. 19. Stari trg št. 4. Prešernova ulica št. 4.

Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Usojam si naznaniti častitim odjemalcem, da **sem odprl na Tržaški cesti št. 1**

„pri Kerčonu“ filialo

moje trgovine z železnino, hišnega in kuhinjskega orodja.

Blagovolite mi tudi nadalje ohraniti cenjeno naklonjenost.

Z odličnim spoštovanjem **Stefan Nagy**

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo 6 dni!

Samo 6 dni!

HAVRE NEW-YORK

francoska prekomorska družba

Veljavne vožne liste (Sifkarte) za francosko linjo čez Havre, ter liste za povratek iz Amerike v domovino in brezplačna pojasnila, daje samo

ED. ŠMARDA

oblastveno potrjena potovalna pisarna v Ljubljani Dunajska cesta št. 18 v novi hiši „KMETSKÉ POSOJILNICE“ nasproti gostilne pri „FIGOVCU“.

IVAN JAK IN SIN

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 17
priporočata svojo bogato zalogo raznovrstnih

voznih koles in šivalnih strojev

■ ■ za rodbino in obrt. ■ ■

Tisk Katoliške Tiskarne.